

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

INTERKULTUREL PLEJE I SOCIAL- OG SUNDHEDSSEKTOREN (I-CARE)

MODUL 6: GRAVIDITET, FORÆLDRESKAB, BØRN, FAMILIESTRUKTURER

www.i-care-project.net

Projektinformation

Projektets titel:	INTERKULTUREL PLEJE I SOCIAL- OG SUNDHEDSSEKTOREN (I-CARE)
Projektets nummer:	2019-1-UK01-KA202-061433
Underprogram eller KA:	Hovedaktion 2: Samarbejde om innovation og udveksling af god praksis
Forfatterpartnere:	Blinc og BUPNET
Dato for udarbejdelse:	Juni 2021

This work is licensed under the Creative Commons
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 License
© 2021 by I-CARE Consortium

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne publikation indebærer ikke en godkendelse af indholdet, som kun afspejler forfatterens synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for den brug, der kan gøres af oplysningerne heri.

Introduktion	1
Læringsresultater	1
Forståelse, færdigheder og kompetencer der udvikles	1
Anvendt undervisningsmetode/Hvad du skal gøre:	1
Yderligere læsning.....	2
Sektion 1: Graviditet og fødsel i forskellige kulturer	4
Sektion 2: Familier og forholdene mellem generationer.....	8
Sektion 3: Barndom på tværs af kulturer.....	16
Sektion 4: En kultur der byder velkommen: Repræsentation er vigtigt – hvordan man arbejder med forskellige familier	20
Referencer:.....	21

Introduktion

Dette modul har til formål at udvikle færdigheder til at arbejde med forskellige familier på tværs af kulturer. Der er forskellige kulturelle tilgange til "hvad en familie er" og til, hvad der er "god opdragelse". Dette modul sætter dig i stand til at tænke over dette ud fra forskellige kulturelle perspektiver. Det dækker aspekter af graviditet, fødsel og forskellige tilgange til barndommen. Det undersøger også kulturelt forskellige opfattelser af, hvad der er god opdragelse, hvordan børn vokser op i forskellige familiemiljøer og hvad dette betyder for social- og sundhedspersonalet, når de arbejder med disse familier.

Modulets formål og målsætninger

Modulets formål er, at eleverne skal:

- Kende kulturelle forskelle i forhold til graviditet, forældre, børn og familiestrukturer.
- Vide hvordan man kan støtte (kommende) forældre, børn og familier på en kulturelt følsom måde.

Læringsresultater

Efter dette modul vil du kunne:

- Arbejde med (kommende) forældre, børn og familier på en kulturelt følsom måde
- Støtte inklusionen af forskellige familier
- Forstå dynamikkerne ved vold i familien på tværs af kulturer
- Undgå kulturelle fordomme

Forståelse, færdigheder og kompetencer der udvikles:

Interkulturelle kompetencer og kommunikationskompetencer

Anvendt undervisningsmetode/Hvad du skal gøre:

Dette modul er tilgængeligt som e-læring, kan bruges i et klasselokale eller via en virtuel platform.

- Læsning af baggrundsmaterialer om modulets emne
- Selv-refleksion og gruppeaktiviteter

- Et casestudie som et godt eksempel

Yderligere læsning

Du finder også en række understøttende ressourcematerialer til yderligere information i [I-CARE Toolbox](#) og i [I-CARE App](#).

NØGLE TIL SYMBOLERNE

	AKTIVITET		UNDERVISERENS NOTER		SAMMENFATNING
	UNDERVISERENS INPUT		HANDLINGSPLAN		

Sektion 1: Graviditet og fødsel i forskellige kulturer

Underviserens input (dias 4, 5, 6, 7, 8)

"Tyrkiske mødre rådes til ikke at forlade huset i 40 dage efter fødslen." Gönül Y.

"Mange tyrkere tror, at hvis man skærer moderens hår af, vil man ødelægge barnets liv." Güler Y.

"I Tyrkiet siger man, at hvis en gravid kvinde ser på smukke ting, vil barnet få ubehagelige træk." Erkan Ö.

"I Kina rådes kvinder til ikke at spise for varm eller for kold mad for at holde Ying og Yang i balance." Mailin H.

"I Korea tror de ældre kvinder ofte, at de kan forudsige barnets køn ud fra formen på den gravide mave." Sumi P.

"I Irland bærer gravide kvinder en medalje med deres skytshelgen for at beskytte dem mod det onde." Beth M.

"Russiske gravide kvinder rådes til ikke at sove på ryggen." Vera I.

Forskellige kulturer har forskellige værdier, tro og praksis i forbindelse med graviditet og fødsel. En kvindes kulturelle baggrund kan påvirke hendes behov og forventninger under graviditet og fødsel, samt hvordan hun og hendes familie tager sig af barnet.

Mange kvinder mener, at det er vigtigt at følge deres kulturs traditionelle graviditets- og fødselspraksis. Ofte er disse praksisser dybt forankret i familien og de kulturelle traditioner.

For eksempel:

- Hvordan en gravid kvinde skal opføre sig (hvad hun skal spise, hvad hun skal gøre osv.)
- Hvordan fødslen skal foregå (hvor den skal foregå, hvem skal være der til at støtte kvinden; i nogle kulturer er det helt klart faderen, mens det i andre er en kvinde fra familien)
- Hvad skal man gøre for at tage sig af barnet lige efter, at det er født (hvem skal holde det, hvilke religiøse ritualer skal man følge)
- Hvad skal der ske efter fødslen (hvile og ro til mor og barn eller mange mennesker til at støtte, eventuelle religiøse ritualer, bedstemorens rolle)

Fatima fra Syrien: 'I vores familie bliver kvinderne passet godt på under graviditeten, især af deres mor og svigermor. De spiller en vigtigere rolle end manden i denne periode. Jeg ønskede heller ikke, at min mand skulle være til stede, da jeg fødte, men foretrak at have min mor til stede. Hun hviskede også det muslimske bønnekald i min datters øre, lige efter at hun var blevet født. Og hun sørgede for, at min baby ikke mødte det onde øje. Til dette formål dækker vi barnets hoved med et fint klæde. Jeg kunne også godt lide, at min mor tog sig så godt af mig efter fødslen. Det var for det meste rart, at hele den udvidede familie interesserede sig så meget for mig og havde så mange gode råd til mig, men nogle gange gjorde det mig ked af det, især de første dage, da jeg skulle vænne mig til at amme og stadig var ret udmattet efter fødslen.'

Dette udsagn udtrykker, at traditioner og kulturel praksis kan give tryghed, men også kan skabe angst. Angela Garbes beskriver denne konflikt:

"...se på den måde, som det at være mor typisk fremstilles på i populære film og tv-serier. I den amerikanske kultur er det at være mor uløseligt forbundet med et moraliserende sprog. Igen og igen er det budskab, der forstærkes over for kommende mødre, at der er en "rigtig" og en "forkert" måde at gøre tingene på: Man er angiveligt en "god mor", hvis man afholder sig fra koffein og alkohol under graviditeten, ikke tager for meget på, planlægger en såkaldt naturlig fødsel (...), ammer i mindst et år og stråler af lykke hele tiden. Du er en "dårlig mor", hvis du drikker et glas vin en gang imellem under graviditeten, oplever angst eller ambivalens i forhold til at få et barn, ser frem til en epiduralblokade, giver dit barn modermælkserstatning (...). Denne kulturelle standard er så veletableret, at vi endda laver sjov med den og omtaler os selv som "dårlige mødre", når vi ikke lever op til disse forventninger." (Angela Garbes 2018, s. 5)

Hvad man skal gøre under graviditeten, kan variere fra kultur til kultur. Michaela Schönhoft skriver om sine erfaringer i sin bog "Kindheiten" ("Barndom"):

"Under min graviditet gav min læge mig en liste over forbudte fødevarer. Øverst på listen var der ost lavet af råmælk. Da jeg vovede at købe den, tøvede ekspedienterne med at give den til mig. I Frankrig, hvor der produceres camembert, har gravide kvinder normalt lov til at spise denne type ost uden at få et dømmende blik. Her er det dog almindeligt, at man holder sig fra rå salat, når man er gravid. I Guatemala rådes gravide kvinder til ikke at gå ud, når solen står i zenit, eller når det er fuldmåne. I Ny Guinea er det forbudt for gravide kvinder at spise kød fra pungdyr. I Mali bør gravide kvinder ikke bukke sig ned, når de henter vand."

Schönhoft s. 27 f, oversat af I-Care projektet

Underviserens noter (dias 9)

Del gruppen op i små grupper og bed dem om at diskutere de forskellige kulturelle praksisser for gravide kvinder, som adskiller sig fra deres egen kultur. Bed dem om at vælge 3 af disse fra deres diskussioner og præsentere dem for hele gruppen.

Aktivitet (dias 9)

Hvilken kulturel praksis med hensyn til graviditet og fødsel har du mødt på din arbejdsplads, når du arbejder med forskellige familier?

Beskriv 3 praksisser, der adskiller sig fra praksisser i din egen kultur.

Underviserens input (dias 10, 11, 12)

Hvis der er så mange forskelle, hvad kan vi så gøre for at rådgive og støtte kvinderne?

- Prøv at være bevidst om dine egne "moralske standarder" og undgå at anvende dem på dine borgere/patienter.
- Prøv at afholde dig fra at give råd om, hvad der er "rigtigt" eller "forkert".
- Prøv i stedet at finde ud af, hvad moderen virkelig har brug for, hvad der giver hende tryghed, eller hvad der får hende til at føle sig usikker.
- Husk på, at nogle kulturelle normer er så dybt forankret i ens liv, at de ubevidst kan påvirke kvindens opfattelser og forventninger - så giv plads til åben kommunikation, få kvinden til at tænke over sine behov og formulere dem, vis åbenhed over for eventuelle "atypiske" behov.
- Undervurder ikke den nonverbale kommunikations magt – din mimik kan vise, hvis du er forvirret eller misbilliger kvindens kulturelt anderledes forventninger.

Et andet aspekt, der skal tages i betragtning, især når det drejer sig om kvinder fra andre kulturer, er, at de måske er mindre tilbøjelige til at søge støtte eller benytte sig af sundhedsplejen og andre sundhedstilbud. De mulige årsager hertil er bl.a.:

- manglende viden om visse sundhedsmæssige behov, andre behov og manglende bevidsthed om hvilke tilbud, der kan hjælpe med at opfylde disse behov
- tvivl om, hvorvidt de har ret til disse tilbud
- frygt for omkostningerne ved tilbuddene
- manglende sprogkunderskab i det lokale sprog og mangel på tolkning
- mænds deltagelse i gruppesessioner
- manglende tillid til visse tilbud (f.eks. psykiatriske tilbud)

Hvad kan du gøre:

- Oplyse kvinderne om de tilgængelige tilbud og forklare, at de har ret til dem
- Diskutere formålet med henvisninger og de potentielle fordele ved at deltage
- Oplyse om eventuelle omkostninger ved brug af disse tilbud. Hvis der er tilskud til disse tilbud, eller hvis de er gratis, skal dette understreges
- Oplyse kvinderne om, hvornår, hvor og hvordan de kan søge akut pleje, specialundersøgelser, undervisning (fødsel, diabetes) og andre oplysninger
- Spørge om kvinden har brug for hjælp til at bestille tid til aftaler
- Forsøge at få afdækket eventuelle årsager til, at kvinden ikke vil benytte visse tilbud

Ovennævnte tips er leveret af Katie Vasey og Lenore Manderson, Social Science and Health Research Unit, School of Psychology, Psychiatry and Psychological Medicine, Faculty of Medicine, Nursing and Health Sciences, Monash University. <https://research.monash.edu/en/publications/cultural-dimensions-of-pregnancy-birth-and-post-natal-care>

Sektion 2: Familier og forholdet mellem generationer

Underviserens input - Familier (dias 14)

Familien er det vigtigste middel til socialisering. Mødre, fædre, søskende og bedsteforældre samt den udvidede familie lærer alle deres børn, hvad de har brug for at vide. Men familierne socialiserer ikke børn i et vakuum. Den kulturelle kontekst, som en familie er indlejret i, spiller en vigtig rolle for socialiseringen. I forskellige kulturelle kontekster finder vi forskellige opfattelser af, hvad en familie er, hvilke funktioner den har og hvem, der tilhører en familie.

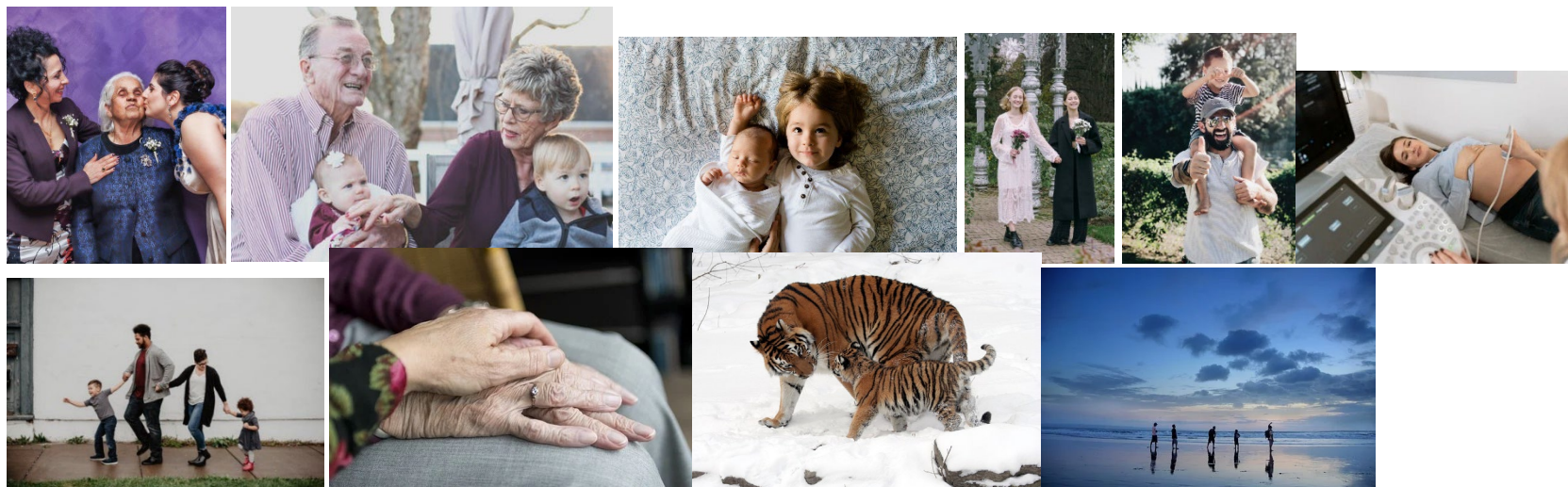
Underviserens noter (dias 14, 15)

Bed eleverne om at se på de forskellige billeder og beslutte, hvilke de vil definere som en "familie". Spørg dem om deres valg og om, hvorfor de har valgt disse billeder. Billederne er ikke nummererede, fordi det er vigtigt, at eleverne skal beskrive, hvad de vælger.

Aktivitet (dias 15)

Se på billederne og beslut dig for, hvilke billeder du mener viser din familie, og hvorfor du har valgt disse billeder.

Underviserens input (dias 16)

Nogle definitioner af familier.

Familien er en social gruppe, der er kendetegnet ved fælles bopæl, økonomisk samarbejde og reproduktion. Den omfatter voksne af begge køn, hvoraf mindst to har et socialt godkendt seksuelt forhold og et eller flere børn, egne eller adopteret af det seksuelt samboende par. (Murdock, 1949 citeret i Steel, Kidd, & Brown, 2012, s. 2).

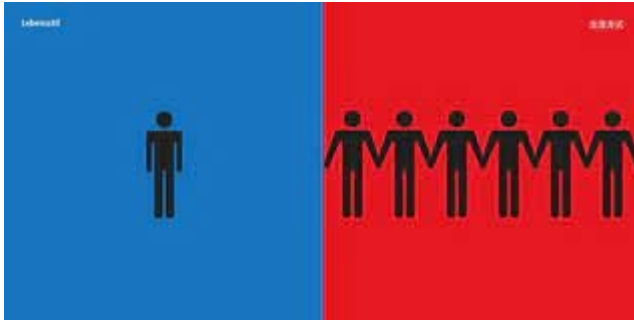
Et netværk af beslægtede personer (Goldthorpe, 1987 citeret i Steel et al., 2012, s. 3).

En gruppe af personer, der er direkte forbundet gennem slægtskab og hvis voksne medlemmer påtager sig ansvaret for at tage sig af børn. (Giddens 1993 citeret i Steel et al., 2012, s. 2).

Steel, L., Kidd, W., & Brown, A. (2012). The family (2nd ed.). Houndmills, Basingstoke England: Palgrave MacMillan

Begrebet familie er forskelligt afhængigt af tidsperioden og i forskellige kulturer. Yang Liu beskriver den måde, som folk lever sammen på i forskellige kulturer.

Billede: "Lifestyle" fra Yang Liu fra bogen "East meets West"

Underviserens noter (dias 17)

Del gruppen op i par og bed dem om at fortolke tegningerne ud fra deres eget kulturelle synspunkt. Bed derefter hver gruppe om at fremlægge deres synspunkter om et af billederne.

Underviserens input (dias 18, 19, 20, 21)

"Livsstil" billederne beskriver to forskellige måder at leve på, på en kontrastfyldt måde. På den ene side er der i mange "vestlige" kulturer en tendens til at leve på en meget individualiseret måde. Mange mennesker lever alene eller i små familier. Man fokuserer mere på den individuelle lykke end på lykken i

de grupper, som man lever sammen i. I mange familier i den "vestlige" verden er det f.eks. en selvfølge, at børnene flytter til en anden by, når de er blevet voksne for at leve deres eget liv og passe deres egen karriere i stedet for at tage sig af resten af familien.

På den anden side er der mange andre kulturer, hvor man har en tendens til at leve i større familier eller samfund, meget tæt forbundet og ofte afhængige af hinanden.

Hofstede beskriver denne forskel som "kollektivism" og "individualisme": Den afgørende forskel er om den enkeltes selvopfattelse er "jeg" eller "vi". I individualistiske samfund tager individet sig primært af sig selv og den nærmeste familie. I kollektivistiske indgår det enkelte menneske i "grupper", som tager sig af den enkelte, der til gengæld er loyal overfor gruppen. (www.hofstede-insights.com)

Dagmar Domenig har et andet udtryk for denne kulturelle forskel. Hun skelner mellem individcentrerede og familiecentrerede samfund (Domenig s. 216).

Heidi Keller (2011) beskriver lignende forskelle på baggrund af sin forskning om forskellige familieforhold. Hun har udviklet to modeller for relationer til børn, som er forbundet med forskellige kulturelle kontekster:

Prototype: Psykisk autonomi	Prototype: Relationsmæssig tilknytning
Acceptere børn som de er	Familieforhold er i fokus
Opfattelse af børns behov og ønsker	Børn overtager opgaver i familien
Tilbyde muligheder for at udvikle egne færdigheder og kompetencer	Børn er en del af et system af forventninger og pligter
Respekterer barnets grænser	Forældrene er eksperter og ved, hvad der er bedst for deres børn
Rose og anerkende barnet	
Ligeretsprincipper: der stilles spørgsmål og tilbydes muligheder	

I de fleste tilfælde vil vi ikke finde rene former af disse "prototyper", men blandede former. Keller siger dog, at det er mere sandsynligt at finde flere elementer af den "tilknytningsorienterede" prototype i landdistrikterne og flere elementer af den "autonomiorienterede" prototype i byområderne i den vestlige verden. (Heidi Keller 2011: Kinderalltag).

Yang Liu (2010): Seniorers hverdagsliv

Yang Liu (2010): Samfund og seniorer

- På de to billeder beskriver Yang Liu forskellige former for relationer mellem generationerne, som kan afhænge af forskellige kulturelle baggrunde. Ældre kan spille en "større" rolle i nogle kulturer end i andre fx i ikke-vestlige kulturer.
- Dette kommer også til udtryk i billedet af hverdagslivet. Afhængigt af den kulturelle baggrund kan ældre spille en aktiv rolle i familien ved at tage sig af børnebørnene, mens ældre i andre sammenhænge er mindre engagerede i denne rolle.
- Når vi arbejder med borgere/patienter fra forskellige kulturelle baggrunde, kan det være nødvendigt at tage hensyn til, at ældre familiemedlemmer kan have mere eller mindre indflydelse på borgeren/patienten afhængigt af familiens kulturelle baggrund. Bedsteforældre kan være en værdifuld kilde til

støtte for en familie eller de kan blande sig på en uønsket måde. Omvendt skal vi, hvis vi arbejder med ældre borgere/patienter, være opmærksomme på den rolle, de spiller i deres familie. Er de godt integreret og respekteret, eller har deres familier travlt med deres egne problemer og liv?

EKSTRA MATERIALE

Uddrag om vold i familier:

Desværre forekommer vold i familier eller mod børn i alle kulturer. Det kan ske, at volden er begrundet i en kulturel kontekst, f.eks. tvangsægteskab eller kønslemlæstelse. Uanset hvor den forekommer, er vold altid et tegn på hjælpeløshed og et middel til at udøve magt. Dette bør under ingen omstændigheder tolereres. Som social- eller sundhedspersonale har du måske at gøre med borgere eller patienter, der har oplevet eller overlevet forskellige former for vold.

Den allerførste udfordring for enhver, der er involveret i det sociale miljø med en voldsudøver og et offer, er at erkende selve volden. Der findes mange former for vold og de fleste af dem er "usynlige" - psykisk vold, økonomisk vold osv. Læs mere om voldstyper og symptomer til genkendelse af vold i den internationale førstehjælpsmanual fra Emprove Foundation: <https://emproveproject.eu/first-aid-kit/>

I forhold til kulturelle opfattelser af vold, er det vigtigt at afklare egne holdninger til dette emne - vold ER IKKE et privat anliggende, men i nogle kulturer behandles det som sådan, hvilket fører til, at man tøver med at støtte ofret på et tidligt tidspunkt og at staten og samfundet kun griber ind i de mest alvorlige tilfælde. Vold er med rette blevet kaldt "skyggepandemien" af FN - ifølge den mest omfattende undersøgelse om emnet til dato (FRA, 2014) anslås det, at 13.000.000 kvinder i EU er berørt af en eller anden form for vold. Dette påvirker ikke blot deres liv, men også deres familier, venner og økonomi (Costs of gender-based violence against women in the EU - est. 226 mia. EUR (EIGE, 2014)).

Den anden udfordring er at snakke om den voldelige handling med den person, der har oplevet den, især hvis den kan være kulturelt godkendt i hans/hendes kontekst. Den første og vigtigste opgave er at understrege, at DET ER VOLD og at sætte navn på den og give klart udtryk for misbilligelse - "DET ER IKKE NORMALT". "Dette er vold." Det er ofte det eneste udsagn, der kan åbne op for tillidsforholdet til den involverede, der oplever vold. Husk på, at selv ordet "offer" nogle gange kan forårsage en bølge af benægtelse og afvisning, hvis en person ikke er klar over, at han/hun har været udsat for en form for vold (f.eks. fordi det er kulturelt godkendt i vedkommendes sociale kredse). Ved at omformulere dine ord, så de handler om, hvad personen har "klaret" eller "overlevet", italesættes din opfattelse af vedkommendes ressourcer og styrker, hvilket øger dine chancer for at blive hørt og skabe bevidsthed om eller parathed til forandring. Mennesker, der genkender et tegn på vold, oplever ofte et stort behov for hurtigt at påtage sig rollen som redningsmand - pas på denne fare og ager kun som en styrkende kraft i kommunikationen over for offeret, juridisk støtte, politiet og psykologiske eksperter.

Når social- og sundhedspersonale bliver konfronteret med vold i hjemmet, er førsteprioriteten at beskytte ofret/ofrene. For at dette kan være effektivt og varigt, kan det være nyttigt at analysere situationen fra forskellige perspektiver:

Juridisk situation: Hjælperne bør spørge sig selv, hvad gerningsmændenes kendskab til den juridiske situation er. Er gerningsmanden klar over, at vold i hjemmet er en forbrydelse? Første skridt i denne kommunikation kan være at præcisere, at det f.eks. er forbudt at slå børn, men man kan forestille sig, at man skal kommunikere dette til en person, der måske er opvokset med dette billede af en voldelig forældre-barn-relation, og at det tager tid og kræver specialiseret arbejde med en psykolog/terapeut at ændre sådanne holdninger. Det anbefales kraftigt at have en veletableret koordinering mellem politiet og sundhedspersonalet - psykologisk støtte (til både offer og gerningsmand) og juridisk rådgivning (inkl. mæglere). Koordineringen mellem disse afgørende instanser kan være en livreddende faktor, så undervurder ikke din personlige rolle i den og skaf dig viden om, hvor og hvordan du mest effektivt kommer i kontakt med disse eksperter, så snart du har identificeret et potentielt tegn på vold.

Voldens dynamik: Social- og sundhedspersonale bør forsøge at forstå voldens dynamik og voldsudøverens psykodynamik: Er der tale om situationsbestemt vold for at disciplinere et familiemedlem som en fortsættelse af en kulturelt indlært adfærd eller om en voldsspiral, der ikke er situationsbestemt og uafhængig af offerets adfærd med gentagelse med stadig kortere intervaller og stigende intensitet i volden? Der kan være behov for forskellige indgreb, alt efter om gerningsmanden handler på grundlag af påståede kulturelle "traditioner", om han er overbelastet af sin rolle som familieoverhoved, eller om der er tale om alkoholafhængighed eller en personlighedsforstyrrelse.

Muligheder for beskyttelse: Inddragelse af andre familiemedlemmer (brødre osv.) kan være en mulighed for at få familien "med på vognen". Ved at inddrage familien bliver situationen også "offentlig" og kan italesættes. I nogle tilfælde ønsker kvinden imidlertid måske ikke at involvere andre familiemedlemmer på grund af langvarige trusler. Familien tror ikke på hende eller beskylder hende for at "ville trodse" manden. Under alle omstændigheder bør kvinden, der har oplevet vold, få professionel psykologisk og juridisk støtte i processen med at beslutte, hvordan situationen skal gribes an og hvem der skal inddrages. Under alle omstændigheder skal støtten og beskyttelsen komme udefra, dog ikke som en "redning", men snarere som et middel til at styrke den overlevende, hvor den overlevende selv er den afgørende i forhold til de næste skridt.

Oplysninger sammenfattet fra Rüschoff/ Laabdallaïou (2016): Umgang mit muslimischen Patienten.

Som et første skridt for kvinder, der måske undervurderer oplevelsen af ikke-fysisk vold, kan du måske bruge en sprogfri video som denne bevidstgørende voldsforebyggelseskampagne fra Emprove Foundation: <https://www.youtube.com/watch?v=zaeFnBgpFH8>

Sammenfatning (dias 23)

Familier kan have forskellige former og der kan være forskellige opfattelser af relationerne inden for en familie. I de fleste tilfælde har de en betydelig indvirkning på borgerens/patientens trivsel. Familierelationer kan være en værdifuld ressource for en person, selvom dårlige relationer inden for familierne nogle gange også kan have en negativ indvirkning på en person. Prøv at vurdere, hvad familien betyder for din borger/patient. Hvilke faktorer bidrager til hans eller hendes velbefindende, hvilke har en negativ effekt? Prøv at tilskynde ham/hende til at finde den rette balance mellem følelsen af at høre til familien og egen autonomi. Men pas på ikke at vurdere dette ud fra din egen kulturelle baggrund!

Sektion 3: Barndom på tværs af kulturer

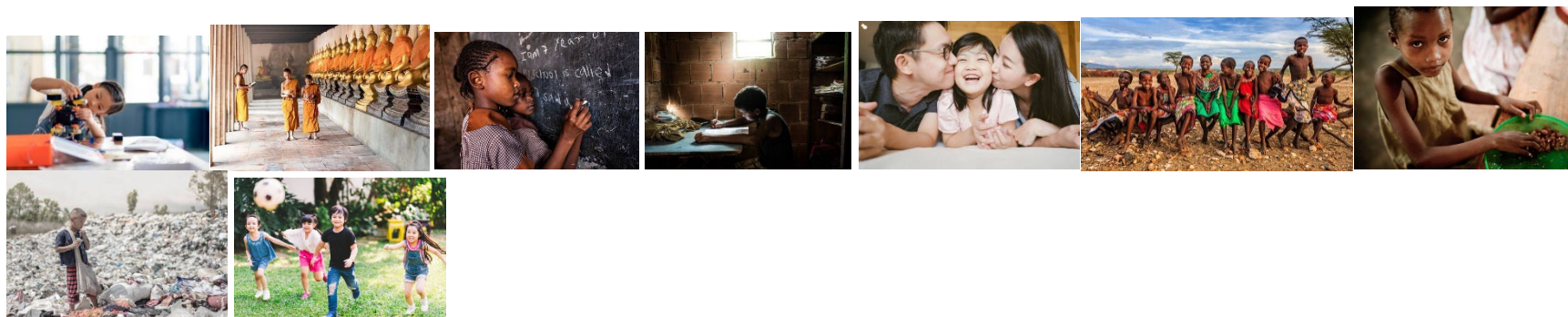
Underviserens noter (dias 25)

Del eleverne op i par og bed dem om at reflektere over deres egen opvækst og derefter se på billederne og tage stilling til, om de kan identificere sig med nogle af dem og hvorfor. Bed dem også om at identificere et billede, der er meget forskelligt fra deres egen opvækst, og diskutere hvad forskellene kan være.

Aktivitet (dias 25)

Tal om din egen opvækst og se derefter på billederne og se, om der er nogle, du kan identificere dig med og hvorfor. Vælg derefter det af billederne, som er mest forskelligt fra din opvækst, og tænk over, hvad forskellene kan være.

Underviserens input (dias 26, 27, 28, 29, 30, 31)

Heidi Keller har fundet grundlæggende forskelle i den måde, som mødre interagerer med deres spædbørn på i forskellige kulturer. Keller har undersøgt interaktionen mellem forældre og barn i den tidlige barndom i kulturelle miljøer i landdistrikterne i det vestlige Cameroun (Nso folket) og i de tyske byer Osnabrück og Berlin og sammenlignet dem. Hun fandt forskelle i de socialiseringsstrategier, som familierne anvender over for deres spædbørn. Mens de tyske forældre i høj grad er orienteret mod at øge deres børns uafhængighed allerede i en tidlig alder, fokuserer Nso-mødrene i Cameroun på at opdrage deres børn på en måde, hvor de føler sig tæt knyttet og forbundet til deres familie. Mange af de tyske mødre fandt, at deres barn på et tidligt tidspunkt skulle lære at beskæftige sig selv og sove selv. Nso-mødre har betydeligt mere kropskontakt med deres børn.

Uddannelsesmål for børn under tre år	Niveau af enighed blandt mødrene fra Osnabrück	Niveau af enighed blandt Nso mødrene
Respektere ældre	Noget uenig	Meget enig
Gøre hvad de ældre siger	Meget uenig	Meget enig
Bevare social harmoni	Lidt enig	Meget enig
Stå ved sig selv	Lidt uenig	Meget uenig
Skille sig ud fra andre	Lidt uenig	Meget uenig
Udtrykke egne ideer	Meget enig	Uenig
Udvikle sine ideer og talenter	Meget enig	Lidt uenig

Skema: Uddannelsesmål for tyske middelklassefamilier i sammenligning med Nso kvindelige landmænd fra Cameroun (Keller 2011: Kinderalltag, s.26)

Tyske mødre, dvs. vestlige mødre, lagde stor vægt på, at deres børn udviklede talenter og interesser i løbet af de første tre år af deres liv og lærte at stå ved sig selv. De lagde slet ikke vægt på, at børn i denne alder skulle gøre, hvad deres forældre sagde til dem og respektere ældre. Kvinder fra Cameroun lagde derimod stor vægt på dette samt på de to andre tilknytningsorienterede mål (at dele med andre og opretholde social harmoni). De afviste de mål, der var orienteret mod selvstændighed. De to grupper viser klare forskelle i orienteringen mod selvstændighed og tilknytning.

Keller konkluderede på baggrund af sin forskning, at vestlige pædagogiske tilgange ofte er fokuseret på et jeg-perspektiv i stedet for at fokusere på et vi-perspektiv. Hun mener, at der bør være en bevidsthed blandt fagfolk, der beskæftiger sig med børns udvikling, som tager hensyn til forskellige tilgange til børns behov.

Der kan opstå kulturelle konflikter, hvis forskellige mål, der er fastsat af familien og andre socialiseringsinstitutioner (skole, terapeuter osv.), støder sammen. Hvis en læge (med gode intentioner) siger til et forældrepar som er vegetarer, at de skal servere kød for et barn og forældrene har en ambivalent holdning til denne kost (f.eks. ser moderen fordelene ved det, mens faderen er imod det), vil det lægge yderligere pres på barnet i stedet for at bidrage til en sund livsstil.

Hvis der ikke tages hensyn til disse "forskelle" i børnenes referencesystemer, f.eks. familien, skolen, lægen, terapeuten osv. og hvis relationer mellem de forskellige "verdener" ikke fungerer, vil barnet lide under disse omstændigheder.

Man skal passe på ikke at generalisere den såkaldte "kulturpessimistiske" opfattelse i tilfælde som dette. I stedet for at spørge, hvilke konflikter der opstår som følge af disse forskellige mål, kan man også spørge, hvilke ressourcer der opstår som følge af disse forskelle og behovet for at lære at håndtere dem (Domenig s. 113ff).

Social- og sundhedspersonale kan give børn og unge mulighed for at udvikle evnen til at håndtere disse modsætninger. Hjælpsomme vejledende/styrkende sætninger i en social eller terapeutisk sammenhæng kan være:

- Jeg kan og er klar til at definere mine egne idéer
- Jeg kan og er klar til at beskrive mine egne mål og værdier
- Jeg er initiativrig og jeg er i stand til at mobilisere energi. Jeg vil tage ansvar for min handling
- Jeg kan og er forberedt på at have ambivalente følelser uden at undertrykke dem eller gøre andre ansvarlige (jf. Domenig s. 114)

YDERLIGERE INFORMATION

Den østrigske forfatter og lærer Melisa Erkurt har udviklet et ritual for sine kulturelt forskellige skoleklasser, hvor hun i begyndelsen af hver lektion indtager en superhelteposition for at skabe en stærk sindstilstand. (Erkurt 2021). Tøv ikke med at finde din egen måde at finde ud af, hvordan du kan styrke de familier/unge/børn, du arbejder med.

Når vi har med tosprogede børn og familier at gøre, kan vi også forsøge at flytte vores fokus fra de problemer, som dette kan medføre, til de potentielle fordele. Der er faktisk mange fordele ved at vokse op i et tosproget miljø. Selv om der er mange myter, som foregiver det modsatte. Her finder du 7 myter om tosprogethed og de tilsvarende fakta: (på engelsk)

<https://www.healthychildren.org/English/ages-stages/gradeschool/school/Pages/7-Myths-Facts-Bilingual-Children-Learning-Language.aspx>

Ofte tror social- og sundhedspersonale, at deres borgere/patienters "fremmedsprog" er en privat ting, der ikke har plads i de lokale uddannelses-/terapeutiske institutioner. Men sproget er en stor del af identiteten. Hvis vi ønsker at byde familier, der taler et andet sprog end os velkommen, er vi nødt til at møde deres sprog på en positiv måde.

Nogle tips til at arbejde med flersprogede eller tosprogede familier:

- Prøv at indgå i en samtale med børnene, børn er ofte meget kreative til at håndtere kommunikationsbarrierer
- Hvis du føler, at det er problematisk at tale på et fremmedsprog i en bestemt situation, så prøv at sige noget som f.eks.: "Petra er her hos os, men hun forstod ikke, hvad du lige sagde" i stedet for "ingen forstår, hvad du siger, hvis du taler tyrkisk". Generaliseringer som "ingen" øger normalt følelsen af stereotyper og den interne usikkerhed hos den anden part i dialogen, hvilket kun kan skade forståelsesniveauet og ikke giver nogen merværdi til samtalen.
- At skifte mellem forskellige sprog er en normal procedure, når man vokser op med to sprog, det er endda et tegn på en meget kreativ proces, tag det som et tegn på kreativitet og ikke som en svaghed.
- I stedet for "igen tyrkisk, stop det", så sig "Jeg ville ønske, jeg kunne forstå tyrkisk!"

Disse tips er fra *"Amt für multikulturelle Angelegenheiten Frankfurt am Main (2016)*.

Sektion 4: En kultur der byder velkommen: Repræsentation er vigtigt – hvordan man arbejder man forskellige familier

Underviserens noter (dias 33, 34)

Spørg dine elever, om der nogensinde har været et tidspunkt i deres liv, hvor de ikke har følt sig repræsenteret. At være repræsenteret i samfundet er meget vigtigt for at få alle til at føle sig som en del af noget. Del gruppen op i par, og bed dem om at diskutere deres "superhelte". Få feedback ved at liste superheltene op på et whiteboard og diskutere karakteristika ved hver enkelt. Bed eleverne drage deres konklusioner ud fra dette.

Aktivitet (dias 34)

Beskriv en "helt" eller en "heltinde", som du beundrede som barn

Diskuter derefter

- Hvilken hudfarve havde din(e) helt(e)?
- Hvilken etnisk baggrund havde de?
- Hvilket køn havde de?
- Hvad var deres fysiske kendetegn?

Underviserens input (dias 35, 36)

Vi har en tendens til at identificere os med mennesker, der ligner os selv. Børn, der ikke har de samme karakteristika som størstedelen af samfundet, har ofte ikke nogen figurer, der ligner dem selv. Prinsesser i bøgerne er eksempelvis oftest blonde og har lys hud. For at sikre en atmosfære, hvor familierne kan føle sig velkomne og respekterede med alle deres individuelle karakteristika, er det vigtigt at skabe miljøer, hvor disse karakteristika er repræsenteret. Legemateriale og bøger repræsenterer ofte den samfundsmæssige norm for flertallet. For at skabe et miljø, der giver alle familier mulighed for at udvikle en følelse af tilhørsforhold, er social- og sundhedspersonale nødt til at undersøge kritisk, om og i hvilken form børnene og deres referencegrupper er repræsenteret i institutionen.

Ifølge Sandra Richter (2014) kunne mulige refleksionsspørgsmål være:

- Er der fagfolk med andre modersmål eller med anden etnisk baggrund?
- Er der forskellige sprog repræsenteret i din institution eller i det materiale, der produceres af din institution (især målgruppens sprog)?
- Er der bøger/dukker/billeder, der skildrer socialt relevante roller (læger, piloter osv.), med personer med forskellig etnisk baggrund?
- Er der dukker og legefigurer med forskellige hudfarver?
- Er der historier, hvor hovedpersonerne bærer tørklæde?
- Findes der bøger/billeder, hvori forskellige familier er afbildet?
- Hvad antager vi for at være "normalt", f.eks. i spise- eller sovesituationer, uden at have tænkt over, at vi måske har en vestlig opfattelse af "normalitet" set fra majoritetssamfundets synspunkt?
- Afspejler vores lokaler mangfoldigheden i de familier, vi arbejder med (f.eks. billeder af forskellige familier, skilte på forskellige sprog)?

Sammenfatning (dias 37)

Alle familier er forskellige, selv inden for den samme kultur. Når man arbejder med familier, der har en anden kulturel baggrund end ens egen, skal man have et åbent sind. For at yde kulturel følsom pleje skal man lytte til og respektere andre folks synspunkter, som kan være forskellige fra ens egne.

Refleksion og handlingsplan

Identificer 3 ting, du har lært af dette modul. Identificer 3 ting, som du vil reflektere over. Identificer 1 adfærd, som du vil ændre som følge af ny viden.

Referencer:

- Amt für multikulturelle Angelegenheiten Frankfurt am Main (2016): Mehrsprachigkeit in Kinderatgesstätte und Schule. Available online: <https://frankfurt.de/service-und-rathaus/verwaltung/publikationen/amt-fuer-multikulturelle-angelegenheiten/bildung-und-sprache/handreichung-mehrsprachigkeit-in-kindertagesstaette-und-schule>
- Domenig, Dagmar (2007): Transkulturelle Kompetenz. Lehrbuch für Pflege-, Gesundheits- und Sozialberufe.
- Erkurt, Melisa (2021): Generation Haram. Warum Schule lernen muss, allen eine Stimme zu geben.
- Garbes, Angela (2018): Like a Mother. A Feminist Journey throughout the Science and Culture of Pregnancy.
- Hofstede, Geert (1991): Culture and Organisations. Software of the mind.
- Keller, Heidi (2011): Kinderalltag. Kulturen und ihre Bedeutung für Bildung und Erziehung.
- Richter, Sandra (2014): Eine vorurteilbewusste Lernumgebung gestalten. Available online: <https://situationsansatz.de/publikationen/eine-vorurteilsbewusste-lernumgebung-gestalten/>
- Schönhoft, Michaela (2013): Kindheiten. Wie kleine Menschen in anderen Ländern groß werden.
- Steel, Liz/Kid, Warren/ Brown, Anne (2012): The family (Skills based Sociology).
- Rüschhoff/ Laabdallaiou (2016): Umgang mit muslimischen Patienten.
- Yang, Liu (2010): East meets West.